

Шевченко В. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Ланцедова Ю. О., к.ю.н., доцент

ДЕЯКІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Стрімкий розвиток науково-технічного прогресу у 20-му столітті дав людству можливість використання нового транспортного засобу – автомобіля. Швидкість, надійність, відносна дешевизна та мобільність сприяли швидкому розвитку автомобільної індустрії. Проте, з появою автомобіля постала нова проблема, яка полягала у попередженні порушень та розслідуванні злочинів, що вчиняються особами, які керують транспортними засобами.

Важлива роль у зменшенні злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації автотранспорту приділяється слідчим органам. Від своєчасного і якісного досудового слідства залежить ефективність боротьби зі злочинністю, у тому числі і зі злочинними порушеннями правил безпеки дорожнього руху або експлуатації автотранспорту.

За механізмом ДТП розрізняють такі їх види: наїзд транспортного засобу на пішохода, велосипедиста, тварину; зіткнення транспортних засобів між собою; перекидання транспортних засобів; наїзд транспортного засобу на перешкоду; випадання пасажирів з транспортного засобу. З криміналістичної точки зору, важливе значення має класифікація ДТП за причиною виникнення, а відтак – способу вчинення злочину та його суб'єкта, що повинно враховуватися при висуванні та перевірці версій, визначенні елементів предмета доказування.

У свою чергу, дорожньо-транспортна обстановка характеризується як статичними, так і динамічними елементами. До статичних елементів, зокрема, належать: технічна характеристика доріг (ширина, тип і стан дорожнього покриття), наявність (або відсутність) розмітки, огорожень, дорожніх знаків, освітлення тощо. До динамічних елементів дорожньої обстановки належать: інтенсивність і швидкість руху автомашин; видимість, маневри руху автомашин тощо (всі ці чинники мають враховуватися водієм під час керування транспортним засобом). Важливе значення також мають погода, час доби. ДТП часто відбуваються у час «пік», за несприятливих погодних умов (туман, ожеледь, сніг) або у нічний час. Під час ДТП утворюються численні сліди, пов'язані, перш за все, із взаємодією різноманітних об'єктів: транспортних засобів, дороги,

водія, пішоходів. Це можуть бути: сліди гальмування коліс, відбитки бампера або протектора на одязі потерпілої особи; ушкодження і травми на тілі водія; частки фарби, скла фари, лобового скла, дзеркал, плями мастила; деталі транспортних засобів; сліди рук, ніг тощо. Важливе значення мають і дані про особу злочинця: вік, стан здоров'я, фахова підготовка; наявність фізичних вад, захворювань тощо, особливості фізичного або психологічного стану водія. Якщо говорити про особу потерпілого, враховуються стан здоров'я потерпілої особи, її вік, фізичні та психологічні характеристики, а також наявність захворювань: зору, слуху; перебування у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння тощо. Завданням огляду місця події у справах про ДТП є отримання даних про: умови, час і місце злочинного порушення правил безпеки дорожнього руху; вид дорожньо-транспортної події та її механізм; предмети і сліди, що залишилися на місці події; швидкість руху транспорту; відомості про очевидців і свідків [1, с. 253].

Під час огляду місця події, дії його учасників спрямовані на знайдення та фіксацію слідів та інших речових доказів: слідів транспортного засобу (зокрема ширини слідів та конфігурації малюнка протектора); залишків освітлювальних і сигнальних приладів, фрагментів корпусу, які до зіткнення належали транспортному засобу, що залишив місце події; залишків лакофарбового покриття автотранспортного засобу; сліди мастил, гальмівної рідини; сліди контакту транспортного засобу з окремими предметами; предметів, які до зіткнення знаходилися в салоні автомашини: одяг, ділові папери та інші речі; сліди взуття; предмети, які залишені на місці ДТП водієм або пасажиром [1, с. 256].

Під час огляду місця події важливим елементом є огляд трупа, який проводиться за обов'язкової участі судового медика або іншого лікаря. Спочатку фіксуються поза і розміщення трупа потерпілої особи відносно транспортного засобу, слідів коліс, осрової лінії, узбіччя, нерухомих орієнтирів. Під час огляду одягу трупа зазначається його стан і фіксується наявність різного роду слідів: волочіння, протектора шини, фарби, паливно-мастильних матеріалів тощо.

І останнім елементом огляду місця події є безпосередній огляд транспортного засобу. При виявленні транспорту на місці події спочатку фіксується його точне місцеположення (шляхом вимірювання відстані від переднього і заднього правих коліс до тротуару і від передньої або задньої осі до нерухомого орієнтира). При безпосередньому огляді автомашини фіксуються всі пошкодження, спричинені зіткненням транспортного засобу з перешкодою. Звертається увага на відсутність окремих деталей (габаритних ліхтарів, ковпаків коліс тощо). При огляді внутрішньої частини салону (кабіни) фіксуються положення: держака ручного гальма, держака перемикачів швидкостей, покажчиків поворотів тощо. Якщо

водій зник, вживають заходів для виявлення і фіксації слідів рук (на кермі, держаку перемикачів швидкості тощо) і предметів, які не належали водію [2, с. 3].

До інших слідчих дій при розслідуванні ДТП належать: допит свідків (у тому числі водіїв); потерпілих; відтворення обстановки та обставин події; виїмка, пред'явлення для впізнання тощо.

Викладені положення можуть бути деталізовані на підставі вивчення практики протидії кримінальним правопорушенням пов'язаними із дорожньо-транспортними пригодами в різних слідчих ситуаціях, зокрема заслуговує на увагу вивчення методики лазерного сканування місця ДТП особливо із чисельними об'єктами та потерпілими.

Література

1. Салтевський М. В. Криміналістика: підручник / М. В. Салтевський. – К.: Кондор, 2008. – 588 с.

2. Розслідування дорожньо-транспортних подій (ДТП): навчальні матеріали [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/10960506_60908/pravo/rozsliduvannya_dorozhno-transportnih_podiy_dtp

УДК 343.818 (043.2)

Шмулявцев В. В., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Ланцедова Ю. О., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Щороку в Україні збільшується кількість дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП), наслідком яких є тілесні ушкодження або смерть потерпілих. Переважна більшість їх стається внаслідок порушення водіями транспортних засобів встановлених правил.

Так, у 2014 році зареєстровано 11937 випадків порушення правил безпеки дорожнього руху, у 2015 році – 13526, що свідчить про їх збільшення на 13 %. Причому відсоток розкриття у 2014 році становив 66 %, у 2015 – 65,8 %.

Обов'язок надати допомогу потерпілому внаслідок ДТП передбачено нормативно-правовими актами України, зокрема Правилами дорожнього руху України [2].

При розслідуванні цих злочинів важливого значення набувають судові експертизи. За останні роки значно зросли можливості експертних досліджень, використовуються нові методи, застосовуються комп'ютерні